MALTA

QORTI TA' L-APPELL

S.T.O. PRIM IMHALLEF VINCENT DE GAETANO

ONOR. IMHALLEF ANTON DEPASQUALE

ONOR. IMHALLEF ALBERT J. MAGRI

Seduta tas-27 ta' Mejju, 2005

Appell Civili Numru. 1544/2001/1

J.M.

v.

M.M.

Il-Qorti:

Rat l-att ta’ citazzjoni pprezentat fil-Prim Awla tal-Qorti Civili illi permezz tieghu l-attur, wara illi ppremetta illi l-kontendenti zzewgu fit-2 ta’ Dicembru 1990 (Dok A); illi l-hajja konjugali giet resa mpossibli minhabba inkompatibilità, nuqqas ta’ komunikazzjoni min-naha tal-konvenuta, mohqrija, sevizzi u ngurji kommessi da parti

tal-konvenuta; illi miz-zwieg twieldu zewgt itfal ossia M. (*sic*) u S. li ghadhom minuri skond ma jirrizulta mill-annessi certifikati tat-twelid markati rispettivament Dok B u C; illi l-attur kien awtorizzat jipprocedi ghas-separazzjoni personali permezz ta' digriet tas-Sekond'Awla ta' dik il-Qorti datat 11 ta' Settembru 2001 (Dok D); talab ghaliex dik il-Qorti m'ghandhiex: 1. tawtorizza s-separazzjoni personali bejn il-konjugi M. u dana minhabba ragunijiet imputabbli lill-konvenuta fosthom adulterju, dezerzjoni, eccessi, swat, ingurji gravi u theddid kommessi mill-konvenuta fil-konfront tal-attur, kif ukoll minhabba inkompatibilità ta' karattru; 2. takkorda lill-attur il-kura u kustodja tat-tfal minuri M. u S.; 3. tapplika kontra l-konvenuta s-sanzjonijiet kontemplati fl-Artikoli 48, 49 u 51 tal-Kodici Civili; 4. ixxolji l-komunjoni tal-akkwisti ezistenti bejn il-partijiet u tillikwida u taqsam l-istess f'zewg porzjonijiet li jigu assenjati wahda lil kull wiehed mill-partijiet, bl-applikazzjoni tas-sanzjonijiet mensjonati fit-tieni talba, okkorrendo billi tinnomina periti nominandi; 5. tinnomina nutar pubbliku sabiex jircievi l-att opportun tal-qasma u assenjazzjoni u kuratur sabiex jirrapprezenta l-kontumacja tal-konvenuta f'kaz ta' bzonn; 6. tikkundanna lill-konvenuta tirrestitwixxi lill-attur il-proprjetà kollha tieghu parafernali jew il-valur taghha; bl-ispejjez kontra l-konvenuta ngunta in subizzjoni;

Rat id-dikjarazzjoni guramentata ta' l-attur u l-listi tax-xhieda u tad-dokumenti relativi;

Rat in-nota ta' eccezzjonijiet tal-konvenuta illi permezz taghha eccepiet:

1. Illi t-talbiet attrici ghandhom jigu respinti bl-ispejjez kontra l-attur stante illi z-zwieg bejn il-partijiet kontendenti tkisser irremedjabilment minhabba htija imputabbli lill-attur, u dan in vista ta' vjolenza, theddid, mohqrija u ingurji gravi da parti tal-attur fil-konfront tal-konvenuta, u dan kif ser jirrizulta waqt it-trattazzjoni tal-kawza;

2. Salv eccezzjonijiet ulterjuri permessi mil-ligi;

Rat id-dikjarazzjoni guramentata tal-konvenuta u l-lista tax-xhieda relativa;

Rat il-kontrotalba tal-konvenuta illi permezz taghha, wara illi ppremettiet illi l-partijiet kontendenti nghaqdu fiz-zwieg fit-2 ta’ Dicembru 1990, minn liema zwieg twieldu zewg tfal, u cioè il-minuri M. u S. ahwa M.; illi l-hajja konjugali bejn il-partijiet kontendenti tkissret irremedjabilment minhabba ragunijiet imputabbli lil-attur rikonvenut, u cioè li l-attur irrenda ruhu hati ta’ vjolenza, mohqrija, theddid u ingurji gravi fil-konfront tal-konvenuta rikonvenjenti; illi l-konvenuta giet awtorizzata mis-Sekond’Awla sabiex tipprocedi ghal separazzjoni personali quddiem il-Qorti kompetenti permezz ta’ digriet numru 1288/01 u tixtieq titlob separazzjoni personali minn ma’ zewgha l-attur rikonvenut; illi l-konvenuta rikonvenjenti pprezentat kontestwalment rikors sabiex tigi mahtura kuratrici *ad litem* ta’ uliedhom minuri; talbet ghaliex dik il-Qorti m’ghandhiex: 1. tiddikjara u tippronunzja s-separazzjoni personali bejn il-partijiet kontendenti u dan ghal ragunijiet imputabbli lill-attur rikonvenut b’mod partikolari illi rrenda ruhu hati ta’ vjolenza, mohqrija, theddid u ingurji gravi fil-konfront tal-konvenuta rikonvenjenti; 2. tordna illi l-kura u l-kustodja taz-zewg tfal minuri, u cioè M. u S. tigi fdata esklussivament f’idejn l-attrici (*sic*), salv id-dritt ta’ access li l-Qorti joghgobha tirriserva favur l-attur rikonvenut, taht dawk il-kundizzjonijiet li jidrilha xierqa u opportuni; 3. tikkundanna lill-attur rikonvenut sabiex ihallas lill-konvenuta rikonvenjenti, u dan ghaliha u ghall-istess minuri, dik ir-retta alimentarja xierqa u adegwata li tigi ffissata mill-istess Qorti; 4. tapplika favur il-konvenuta rikonvenjenti in kwantu applikabbli ghaliha l-effetti tal-artikoli 48 sa 53 tal-Kap 16 tal-Ligijiet ta’ Malta; 5. tiddikjara xjolta l-kommunjoni tal-akkwisti ezistenti bejn il-kontendenti u todna li l-istess oggetti formanti parti mill-istess komunjoni jigu maqsuma f’zewg porzjonijiet kif jigi stabbilit u ordnat mill-Qorti, liema porzjonijiet jigu assenjati wahda lill-konvenuta rikonvenjenti u l-ohra lill-attur rikonvenut, okkorrendo bl-opera ta’ periti nominandi; 6. tinnomina nutar pubbliku sabiex jircievi l-att ta’ divizjoni relattiv u kuraturi sabiex jirraprezentaw lill-eventwali kontumaci fuq l-istess att; 7. tikkundanna lill-attur rikonvenut jikkonsenja lill-konvenuta rikonvenjenti l-beni dotali u parafernali kollha taghha u tordna illi l-konvenuta

rikonvenjenti tigi moghtija l-pjena amministrazzjoni tal-beni parafernali taghha, inkluz il-fond matrimonjali li hija proprjetà parafernali tal-konvenuta rikonvenjenti; 8. tawtorizza lill-konvenuta rikonvenjenti illi tirregistra fir-Registru Pubbliku is-sentenza eventwalment moghtija mill-Qorti; bl-ispejjez kollha kontra l-attur rikonvenut ingunt ghas-subizzjoni;

Rat id-dikjarazzjoni guramentata tal-konvenuta u l-lista tax-xhieda relativa;

Rat illi l-konvenut, debitament notifikat bil-kontrotalba tal-konvenuta, naqas illi jpprezenta nota ta' eccezzjonijiet ghaliha;

Rat is-sentenza tas-sebgha u ghoxrin (27) ta' Jannar, 2004 illi permezz taghha l-Prim Awla tal-Qorti Civili kkonkludiet hekk:
"… taqta' u tiddeciedi, billi filwaqt illi tichad l-eccezzjonijiet tal-konvenuta in kwantu l-istess huma b'xi mod inkompatibbli ma' dak hawn deciz, u tichad it-tieni (2) u s-sitt (6) talba attrici wkoll kif hawn deciz u tilqa' l-kumplament tat-talbiet attrici b'dan illi:-

"1. Tilqa' *in parte* l-ewwel talba attrici u tiddikjara li z-zwieg iccelebrat fit-2 ta' Dicembru, 1990 tkisser irrimedjabbilment minhabba htija b'mod ugwali bejn il-partijiet, liema htija kienet frott it-theddid, l-eccessi, ingurji u s-swat li [z-]zewg partijiet kkommettew kontra xulxin, u li minhabba l-istess iz-zwieg tkisser irremedjabbilment u anke minhabba inkompatibbilità ta' karattru tal-partijiet.

"2. Tichad it-tieni talba attrici b'dan illi fl-interess suprem tal-minuri tordna li l-istess minuri ghandhom jigu fdati fil-kura u kustodja tal-konvenuta bi dritt ta' access favur l-attur. Bhala modalità ta' l-istess access l-attur ghandu jkollu access ghall-istess minuri fil-granet *rest* u *off* li jkunu f'nofs il-gimgha u l-access ghandu jibda minn meta l-minuri jispiccaw l-iskola sas-sitta u nofs ta' filghaxija (6.30 p.m.). Meta l-istess ulied ikun[u] fil-vaganzi u ma jkollhomx skola l-istess access jibqa' fil-granet ta *rest* u *off* tal-attur, b'dan li l-access jibda fl-4.00 p.m. sas-6.30 p.m.

Meta l-granet tar-*rest* jew *off* jinzertaw fil-*weekend* l-access ghandu jibda mid-disgha ta’ filghodu (9.00 a.m.) sal-erbgha ta’ wara nofsinhar (4.00 p.m.). Ir-ragel ghandu jigbor u jirritorna lit-tfal mir-residenza tal-mara. Jinghad ukoll illi t-tfal ma ghandhomx ikunu suggetti ghal presenza ta’ terzi persuni tas-sess oppost li ma jkunux familjari tal-partijiet, liema obbligu jibqa’ jissusisti bejn il-partijiet anke wara li tigi ppronunzjata l-firda taghhom. Sabiex jigi evitat kwalsiasi ekwivoku bejn il-partijiet, il-Qorti qeghda tordna illi fil-Milied tas-sena elfejn u erbgha (2004), il-minuri ghandhom ikunu mal-atttur, mid-disgha ta’ filghodu (9.00 a.m.) sa nofsinhar (12.00 p.m.) u nhar l-Ewwel tas-Sena elfejn u hamsa (2005), minn nofsinhar (12.00 p.m.) sas-sebgha ta’ fil-ghaxija (7.00 p.m.). Fil-Milied tas-sena elfejn u hamsa (2005), il-minuri ghandhom ikunu mal-attur minn nofs-in-nhar (12.00 p.m.) sas-sebgha ta’ filghaxija (7.00 p.m.) u nhar l-Ewwel tas-Sena elfejn u sitta (2006), mid-disgha ta’ filghodu (9.00 a.m.) sa nofsinhar (12.00 p.m.). Dan l-arrangament ghandu jibqa’ jalterna ruhhu b’dan il-mod kif inghad kull sena. Din l-ordni ghandha tghodd anke jekk il-gurnata tal-Milied u/jew l-Ewwel tas-Sena jahbtu tar-*rest* jew *off* ta’ l-attur. Illi l-Qorti tordna wkoll li dan l-arrangament kollu ghandu jkun segwit mill-Agenzija Appogg, u ghal dan l-iskop tordna lill-attur sabiex jinnotifika a spejjez tieghu din id-decizjoni lill-Agenzija Appogg.

“Illi ghal finijiet u effetti kollha tal-ligi, u fl-interess suprem tal-minuri - u dan sakemm ma jkunx hemm ordni ta’ Qorti Maltija kompetenti li tvarja din id-decizjoni, d-domicilju u r-residenza tal-minuri M. u S. ghandha tibqa’ Malta u kull parti hija projbita milli tiehu l-istess minuri barra minn dawn il-Gzejjer salv b’digriet espress tal-Qorti kompetenti.

“1. Tilqa’ *in parte* t-tielet talba u tiddikjara li kemm l-attur u kemm il-konvenuta iddekadew mid-drittijiet taghhom ghar-ragunijiet fuq indikati u ghalhekk ghandhu jigi applikat fil-konfront tal-istess l-artikolu 48(1)(a)(b) u (d) tal-Kap 16.

"2. Tilqa' r-raba' talba u tiddikjara xolta l-komunjoni ta' l-akkwisti ezistenti bejn il-partijiet f'din il-kawza ghall-finijiet u effetti kollha tal-ligi b'effett mid-data ta' din id-decizjonii.

"Illi *inoltre*, il-Qorti qeghda tiddikjara li l-komunjoni tal-akkwisti bejn il-partijiet tigi likwidata u diviza bis-segwenti mod:-

"(i) Illi dwar il-kontijiet bankarji mizmuma mal-Bank of Valletta plc, dawn ghandhom jinqasmu bis-segwenti mod u cjoè dawk li jinsabu intestati fuq isem il-mara ghan-nom ta' l-ulied minuri u cjoè l-kont bin-numru 16301076028 (f'isem M.M. A/C M.) u l-kont bin-numru 16301076031 (f'isem M.M. A/C S.) ghandhom jibqghu hekk mizmumin b'tali mod il[l]I dawn il-flejjes ma jistghux jingibdu jekk mhux fl-interess tal-minuri u dan f'kaz ta' bzonn biss u wara d-debita awtorizzazzjoni mill-Qorti kompetenti.

"(ii) Illi l-erba' kontijiet mizmuma mal-Bank of Valletta plc fergha tan-Naxxar u cjoè l-kontijiet bin-numri 16304997010, 16304997049, 16304997036 u 16304997023 ghandhom jigu assenjati lill-attur.

"(iii) Illi l-vettura tat-tip Skoda Felicia Combi Reg. No. ... ... ghandha tigi assenjata lill-attur (gjà fil-pussess tieghu) filwaqt li l-vettura tat-tip Skoda 120L Reg. No. ...... ghandha tigi assenjata lill-konvenuta (gjà fil-pussess taghha).

"(iv) Illi fir-rigward ta' dak li kienet id-dar matrimonjali, din ghandha tigi assenjata fl-intier taghha lill konvenuta b'dan illi l-istess konvenuta ghandha tibqa' thallas id-debitu u s-self kollu li hemm pendenti mal-Bank of Valletta plc, gravanti l-istess fond. L-ebda ammont ma huwa dovut mill-konvenuta lill-attur fuq l-istess dar u dan ghas-segwenti ragunijiet:-

"(a) Illi fl-ewwel lok jidher u jirrizulta li l-attur ha l-flus li kien[u] gewwa d-dar matrimonjali u cjoè l-ammont ta' elfejn u wiehed u disghin lira Maltija (Lm2,091) (Dok. MM8 a fol. 509 tal-process) meta huwa gie ordnat sabiex

jivvaka mill-fond matrimonjali *pendente lite*; dan l-ammont jibqa' ghalhekk tal-istess attur.

"(b) Illi fit-tieni lok jirrizulta li l-konvenuta ghandha kreditu kontra l-komunjoni ta' l-akkwisti fl-ammont ta' disgha u ghoxrin elf lira Maltija (Lm29,000) u dan *stante* li meta hija bieghet id-dar parafernali taghha, hija investiet ir-rikavat mill-istess bejgh kollu fid-dar matrimonjali tal-kontendenti, u ghalhekk s-sehem tal-attur mill-istess fond qed jigi trasferit lill-konvenuta in sodisfazzjon u *per saldo* ghall tali kreditu tal-konvenuta kontra l-komunjoni tal-akkwisti.

"(c) Illi flimkien mal-assenjazzjoni tad-dar matrimonjali, lill-konvenuta qed jigi assenjat lilha s-self kollu gravanti l-istess imsemmija dar matrimonjali liema self huwa indikat fil-*Loan Account Statement* esebit a fol. 503 mas-socjetà Bank of Valletta plc Numru tal-Kont 36304997016.

"(v) Illi finalment ghar-rigward ta' l-affarijiet li jinstabu fid-dar matrimonjali, din il-Qorti tordna l-assenjazzjoni tal-istess ukoll *arbitrio boni viri*, b'dan li l-istess mobbli ghandhom jigu assenjati lill-konvenuta, (b'dan li kull dejn fuq l-istess mobbli inkluzi d-dejn ezistenti fuq l-*air conditioners* ghandhom jibqghu a karigu tal-konvenuta), bl-eccezzjoni ta' kwantità ta' oggetti li digà ha l-attur *pendente lite* u li gew indikati fin-nota tal-konvenuta, u li baqghu fil-pussess tal-attur, li ghandhom jigu assenjati lill-istess attur, anke ghaliex l-istess attur ghazel li jibqa' jzomm l-istess oggetti minkejja d-digrieti ta' din il-Qorti sabiex jirritorna l-istess.

"3. Tinnomina lin-Nutar M.B. sabiex jircievi l-att opportun tal-assenjazzjoni tal-immobbli fuq indikata lill-konvenuta u lil Dr. V.G. bhala kuratur deputat ghall-eventwali kontumaci fuq l-istess att.

"4. Tichad din it-talba *stante* li l-attur gjà jinsab fil-pussess tal-beni parafernali tieghu inkluz tal-vettura tat-tip Skoda Felicia Combi.

"Bl-ispejjez tac-citazzjoni attrici salv dak li ser jinghad iktar 'il quddiem jinqasmu bin-nofs gejn il-partijiet.

“Illi ghar-rigward tal-kontro-talba pprezentata mill-konvenuta din il-Qorti taqta’ u tiddeciedi, billi tilqa’ t-talbiet tal-istess konvenuta fir-rikonvenzjoni taghha biss fis-sens hawn premess b’dan illi:

“1. Tilqa’ *in parte* l-ewwel talba tal-konvenuta u tiddikjara li z-zwieg iccelebrat fit-2 ta’ Dicembru, 1990 tkisser irrimedjabbilment minhabba htija b’mod ugwali tal-partijiet liema htija kienet frott it-theddid, l-eccessi, ingurji gravi u s-swat li [z]-zewg partijiet ikkommettew fil-konfront ta’ xulxin u li kawza tal-istess iz-zwieg tkisser irremedjabbilment u anke minhabba inkompatibilità ta’ karattru tal-partijiet.

“2. Tilqa’ t-tieni talba tal-konvenuta b’dan illi fl-interess suprem tal-minuri tordna li l-istess minuri ghandhom jigu fdati fil-kura u kustodja tal-konvenuta bi dritt ta’ access favur l-attur. Bhala modalità ta’ l-istess access l-attur ghandu jkollu access ghall-istess minuri fil-granet *rest* u *off* li jkunu f’nofs il-gimgha u l-access ghandu jibda minn meta l-minuri jispiccaw l-iskola sas-sitta u nofs ta’ filghaxija (6.30 p.m.). Meta l-istess ulied ikun[u] fil-vaganzi u ma jkollhomx skola l-istess access jibqa’ fil-granet ta *rest* u *off* tal-attur, b’dan li l-access jibda fl-4.00 p.m. sas-6.30 p.m. Meta l-granet tar-*rest* jew *off* jinzertaw fil-*weekend* l-access ghandu jibda mid-disgha ta’ filghodu (9.00 a.m.) sal-erbgha ta’ wara nofsinhar (4.00 p.m.). Ir-ragel ghandu jigbor u jirritorna lit-tfal mir-residenza tal-mara. Jinghad ukoll illi t-tfal ma ghandhomx ikunu suggetti ghal presenza ta’ terzi persuni tas-sess oppost li ma jkunux familjari tal-partijiet, liema obbligu jibqa’ jissusisti bejn il-partijiet anke wara li tigi ppronunzjata l-firda taghhom. Sabiex jigi evitat kwalsiasi ekwivoku bejn il-partijiet, il-Qorti qeghda tordna illi fil-Milied tas-sena elfejn u erbgha (2004), il-minuri ghandhom ikunu mal-atttur, mid-disgha ta’ filghodu (9.00 a.m.) sa nofsinhar (12.00 p.m.) u nhar l-Ewwel tas-Sena elfejn u hamsa (2005), minn nofsinhar (12.00 p.m.) sas-sebgha ta’ fil-ghaxija (7.00 p.m.). Fil-Milied tas-sena elfejn u hamsa (2005), il-minuri ghandhom ikunu mal-attur minn nofs-in-nhar (12.00 p.m.) sas-sebgha ta’ filghaxija

(7.00 p.m.) u nhar l-Ewwel tas-Sena elfejn u sitta (2006), mid-disgha ta' filghodu (9.00 a.m.) sa nofsinhar (12.00 p.m.). Dan l-arrangament ghandu jibqa' jalterna ruhhu b'dan il-mod kif inghad kull sena. Din l-ordni ghandha tghodd anke jekk il-gurnata tal-Milied u/jew l-Ewwel tas-Sena jahbtu tar-*rest* jew *off* ta' l-attur. Illi l-Qorti tordna wkoll li dan l-arrangament kollu ghandu jkun segwit mill-Agenzija Appogg, u ghal dan l-iskop tordna lill-attur sabiex jinnotifika a spejjez tieghu din id-decizjoni lill-Agenzija Appogg.

"Illi ghal finijiet u effetti kollha tal-ligi, u fl-interess suprem tal-minuri - u dan sakemm ma jkunx hemm ordni ta' Qorti Maltija kompetenti li tvarja din id-decizjoni, d-domicilju u r-residenza tal-minuri M. u S. ghandha tibqa' Malta u kull parti hija projbita milli tiehu l-istess minuri barra minn dawn il-Gzejjer salv b'digriet espress tal-Qorti kompetenti.

"3. Tilqa' biss *in parte* it-tielet talba tal-konvenuta b'dan li tikkundanna lill-attur sabiex ihallas lill-konveuta ghan-nom tal-istess minuri, l-ammont ta' disghin lira Maltin (Lm90) fix-xahar ghall-minuri bhala manteniment ghall-istess, liema ammont ghandu jizdied skond l-indici tal-gholi tal-hajja, kull perjodu ta' tlett snin, tali perjodu jibda mid-data ta' din is-sentenza u liema ammont ghandu jitnaqqas direttament mill-paga tal-attur mill-*employer* tal-istess u jintbaghat direttament lill-konvenuta fir-residenza taghha bix-xahar bil-quddiem ukoll b'effett mid-data ta' din is-sentenza u tordna lill-konvenuta sabiex a spejjez taghha tinnotifika kopja legali ta' din is-sentenza lill-*employer* tal-attur sabiex l-istess jaderixxi ruhhu mal-premess.

"Illi dwar it-talba ghall-manteniment tal-konvenut[a] tichad din it-talba *stante* li b'applikazzjoni tal-artikolu 48(1)(d) fil-konfront taz-zewg partijiet din il-Qorti tiddikjara li z-zewg partijiet iddekadew mid-dritt li jesigu il-hlas ta' manteniment minghand il-parti l-ohra b'dan li kull parti qed tigi ddikjarata li ddekadiet mid-dritt ta' manteniment kontra l-parti l-ohra.

"4. Tilqa' *in parte* r-raba' talba u tiddikjara li kemm l-attur u kemm il-konvenuta iddekadew mid-drittijiet taghhom ghar-ragunijiet fuq indikati u ghalhekk ghandhu jigi applikat fil-konfront tal-istess l-artikolu 48(1)(a)(b) u (d) tal-Kap 16.

"5. Tilqa' il-hames talba u tiddikjara xolta l-komunjoni ta' l-akkwisti ezistenti bejn il-partijiet f'din il-kawza ghall-finijiet u effetti kollha tal-ligi b'effett mid-data ta' din id-decizjonii.

"Illi *inoltre*, il-Qorti qeghda tiddikjara li l-komunjoni tal-akkwisti bejn il-partijiet tigi likwidata u diviza bis-segwenti mod:-

"(i) Illi dwar il-kontijiet bankarji mizmuma mal-Bank of Valletta plc, dawn ghandhom jinqasmu bis-segwenti mod u cjoè dawk li jinsabu intestati fuq isem il-mara ghan-nom tal-ulied minuri u cjoè l-kont bin-numru 16301076028 (f'isem M.M. A/C M.) u l-kont bin-numru 16301076031 (f'isem M.M. A/C S.) ghandhom jibqghu hekk mizmumin b'tali mod il[l]I dawn il-flejjes ma jistghux jingibdu jekk mhux fl-interess tal-minuri u dan f'kaz ta' bzonn biss u wara d-debita awtorizzazzjoni mill-Qorti kompetenti.

"(ii) Illi l-erba' kontijiet mizmuma mal-Bank of Valletta plc fergha tan-Naxxar u cjoè l-kontijiet bin-numri 16304997010, 16304997049, 16304997036 u 16304997023 ghandhom jigu assenjati lill-attur.

"(iii) Illi l-vettura tat-tip Skoda Felicia Combi Reg. No. ... ... ghandha tigi assenjata lill-attur (gjà fil-pussess tieghu) filwaqt li l-vettura tat-tip Skoda 120L Reg. No. ... ... ghandha tigi assenjata lill-konvenuta (gjà fil-pussess taghha).

"(iv) Illi fir-rigward ta' dak li kienet id-dar matrimonjali, din ghandha tigi assenjata fl-intier taghha lill konvenuta b'dan illi l-istess konvenuta ghandha tibqa' thallas id-debitu u s-self kollu li hemm pendenti mal-Bank of Valletta plc, gravanti l-istess fond. L-ebda ammont ma huwa dovut mill-konvenuta lill-attur fuq l-istess dar u dan ghas-segwenti ragunijiet:-

“(a) Illi fl-ewwel lok jidher u jirrizulta li l-attur ha l-flus li kien[u] gewwa d-dar matrimonjali u cjoè l-ammont ta’ elfejn u wiehed u disghin lira Maltija (Lm2,091) (Dok. MM8 a fol. 509 tal-process) meta huwa gie ordnat sabiex jivvaka mill-fond matrimonjali *pendente lite*; dan l-ammont jibqa’ ghalhekk tal-istess attur.

“(b) Illi fit-tieni lok jirrizulta li l-konvenuta ghandha kreditu kontra l-komunjoni ta’ l-akkwisti fl-ammont ta’ disgha u ghoxrin elf lira Maltija (Lm29,000) u dan *stante* li meta hija bieghet id-dar parafernali taghha, hija investiet ir-rikavat mill-istess bejgh kollu fid-dar matrimonjali tal-kontendenti, u ghalhekk s-sehem tal-attur mill-istess fond qed jigi trasferit lill-konvenuta in sodisfazzjon u *per saldo* ghall tali kreditu tal-konvenuta kontra l-komunjoni tal-akkwisti.

“(c) Illi flimkien mal-assenjazzjoni tad-dar matrimonjali, lill-konvenuta qed jigi assenjat lilha s-self kollu gravanti l-istess imsemmija dar matrimonjali liema self huwa indikat fil-*Loan Account Statement* esebit a fol. 503 mas-socjetà Bank of Valletta plc Numru tal-Kont 36304997016.

“(v) Illi finalment ghar-rigward ta’ l-affarijiet li jinstabu fid-dar matrimonjali, din il-Qorti tordna l-assenjazzjoni tal-istess ukoll *arbitrio boni viri*, b’dan li l-istess mobbli ghandhom jigu assenjati lill-konvenuta, (b’dan li kull dejn fuq l-istess mobbli inkluzi d-dejn ezistenti fuq l-*air conditioners* ghandhom jibqghu a karigu tal-konvenuta), bl-eccezzjoni ta’ kwantità ta’ oggetti li digà ha l-attur *pendente lite* u li gew indikati fin-nota tal-konvenuta, u li baqghu fil-pussess tal-attur, li ghandhom jigu assenjati lill-istess attur, anke ghaliex l-istess attur ghazel li jibqa’ jzomm l-istess oggetti minkejja d-digrieti ta’ din il-Qorti sabiex jirritorna l-istess.

“6. Tilqa’ s-sitt talba u tinnomina lin-Nutar M.B. sabiex jircievi l-att opportun tal-assenjazzjoni tal-immobbli fuq indikata lill-konvenuta u lil Dr. V.G. bhala kuratur deputat ghall-eventwali kontumaci fuq l-istess att.

"7. Tilqa' din it-talba fis-sens kif provdut fit-talba dwar il-likwidazzjoni u d-divizjoni tal-komunjoni tal-akkwisti *stante* li l-kreditu u pretensjoni parafernali tal-konvenuta giet ikkumpensata bl-assenjazzjoni lilha tal-immobbli fuq deskritta kif spjegat hawn fuq.

"8. Tilqa' t-tmien talba attrici [*recte*: tal-konvenuta] u tawtorizza r-registrazzjoni mitluba.

"Illi ghal dik li hija l-kontro-talba tal-konvenuta l-ispejjez jithallsu mill-konvenuta *stante* li l-istess kontro-talba hija kwazi doppjagg tal-azzjoni attrici, hlief ghat-tielet talba li ghandha tithallas mill-attur.

"Illi *inoltre* minhabba li l-partijiet abbuzaw mill-proceduri quddiem din il-Qorti u dan huwa rifless min-numru kbir ta' rikorsi pprezentati *pendente lite* minn kull parti, u wkoll mill-mod li gew esebiti diversi dokumenti bla bzonn, u wkoll minhabba l-fatt li kull parti injorat id-digrieti *pendente lite* tal-istess Qorti u wkoll peress li kawza tal-istess din il-Qorti thoss li z-zewg partijiet tawwlu l-proceduri bla bzonn anke minhabba l-pika esagerata taghhom, din il-Qorti b'applikazzjoni tal-paragrafu 10 tal-Iskeda 'A' tal-Kap 12 tal-Ligijiet ta' Malta tordna lill-attur ihallas is-somma ta' sitt mitt lira Maltija (Lm600) bhala spejjez adizzjonali fir-Registru tal-Qorti, u minn naha l-ohra lill-konvenuta thallas is-siomma ta' sitt mitt lira Maltija (Lm600) ukoll bhala spejjez addizzjonali fir-Registru tal-Qorti, liema hlasijiet ghandhom isiru fi zmien tletin (30) gurnata mid-data ta' din is-sentenza."

u dana wara illi kkunsidrat hekk:

"<u>III. KONSIDERAZZJONIJIET TA' DRITT</u>

"Illi fl-ewwel lok tinnota l-komportament taz-zewg partijiet waqt il-kawza fejn jidher car li hemm pika kbira bejn l-istess partijiet li litteralment svogaw ir-rabja taghhom f'xulxin f'numru esagerat ta' rikorsi, pprezentati minn kull parti dwar il-kwistjonijiet kollha pendenti din il-pronunzjament tas-sentenza, u in gran parti l-istess partijiet rispettivi kienu inad[e]mpjenti anke ghad-digrieti

moghtija; certament li dawn ir-rikorsi kollha huma abbuz tal-procedura ta' din il-Qorti *stante* li r-rimedju *pendente lite* kien u ghadu procedura specjali u limitata, izda li l-partijiet f'dan il-kaz irriducew l-istess ghall-procedura kontinwa li f'hafna kazi fil-mori ta' din il-kawza odjerna hadet s-sopravvent anke fuq il-kawza innifisha; dan apparti l-fatt li ma hemm l-ebda dubju li l-partijiet u anke il-familjari taghhom f'certu cirkostanzi, fejn l-indhil taghhom certament ma ghenx, ikkonvulgew lill-ulied fl-iskontru ta' bejniethom b'dannu serju ghall-istess ulied, kif jidher mir-rapport tas-*Social Worker* nominata minn din il-Qorti. Dwar dan il-komportament tal-partijiet, din il-Qorti ser tiehu l-provvedimenti opportuni iktar l-isfel f'din id-decizjoni, u ghall-lum ser tillimita ruhha biss ghal dan.

“Illi intant jinghad li bhala ragunijiet ghall-obbjettiv tieghu li jitlob il-firda personali l-attur jadduci fil-konfront tal-konvenuta martu l-adulterju, id-dezerzjoni, l-eccessi, s-swat, l-ingurji gravi u t-theddid *oltre* li hemm inkompatibilità ta' karattru.

“Illi minn naha taghha l-konvenuta taddebita fil-konfront ta' l-attur il-vjolenza, it-theddid, il-mohqrija u l-ingurji gravi.

“Illi in linea generali din il-Qorti tibda biex tghid illi kif inhu pacifiku '*perche il coniuge offeso possa domandare la separazione contro il coniuge colpevole non è necessario che concorrono gli eccessi, le sevizie, le minaccie, e le ingurie gravi, ma qualunque di tale cause da sola basta perchè sia tale da violare profondamente i riguardi della convivenza coniugale*' - (Ara f'dan is-sens is-sentenza moghtija minn din il-Qorti kif diversament preseduta fit-12 ta' Mejju, 1925 fl-ismijiet *E.T. vs E.T.*). Hekk ukoll jinghad fis-sentenzi ripportati fil-volum Vol. XLVI P II p 638 meta jinghad illi '*hu bizzejjed li tikkonkorri wahda biss minnhom ghax din jekk pruvata hi bizzejjed biex tiggustifika t-talba ghas-separazzjoni*' (Vol. XLVI P II p 638), '*purchè sia tale da violare profondamente i riguardi della convivenza coniugale*' (Vol. XXVI P II p 110);

“In linea generali jinghad ukoll illi kif inhu pacifikament akkolt fil-gurisprudenza tal-Qrati taghna l-ligi tqieghed

bhala motivi li jiggustifikaw l-azzjoni ta’ separazzjoni l-episodji saljenti tal-hajja konjugali u mhux incidenti minuri (*C.A. vs B.A.*, Prim Awla tal-Qorti Civili, 13 ta’ Gunju 1967);

“(i) Ragunijiet tal-Firda Personali

“Illi l-artikolu 38 tal-Kapitolu 16 tal-Ligijiet ta’ Malta jghid testwalment illi ‘*Kull parti mizzewga tista’ titlob il-firda minhabba l-adulterju tal-parti l-ohra*’.

“Kif tajjeb gie osservat minn din il-Qorti, kif diversament ippreseduta, fis-sentenza taghha tas-16 ta’ April, 1953 fil-kawza fl-ismijiet *R.S. vs Avukat Dr. A.G. et noe* (Kollez. XXXVII.II.693) l-adulterju ‘*hija bla dubju l-kawza l-izjed gravi li ghaliha l-ligi tawtorizza s-separazzjoni personali; izda, stante d-diffikultà tal-prova, kif turi l-assenza ta’ dispozizzjoni legislattiva li tillimita din il-prova huwa ormai pacifiku fid-dottrina u fil-gurisprudenza li l-adulterju jista’ jkun pruvat permezz ta’ indizji u presunzjonijiet, purchè dawn ikunu gravi, precizi u konkordanti, b’mod li ma jhallu l-ebda dubju f’min ghandu jiggudika*’ (p.694).

“Illi inghad ukoll illi meta wiehed mill-konjugi jakkuza, jallega jew jaddebita relazzjonijiet extra-maritali, *una volta* mbaghad dawn ma jigux provati lanqas permezz ta’ xi indizji precizi u konkordanti, dan jikkostitwixxi ingurja gravi, li anke wahedha taghti lok ghas-separazzjoni (*S. F. vs H. F.*, Appell Civili, 6 ta’ Gunju 1969; *Dr. V. R. vs J. R.*, Appell Civili, 19 ta’ Novembru 1976; *D. M. vs M. M.*, Appell, 19 ta’ Mejju 2000);

“Illi minn imkien mill-provi, lanqas remotament ma tezisti xi prova illi l-konvenuta kellha xi relazzjoni extra-maritali. Illi allura meta l-attur allega fic-citazzjoni illi martu hija hatja ta’ adulterju u baqa’ ma ressaq l-ebda prova *in sostenn* ta’ din l-akkuza huwa gie li ngurja gravament lill-istess konvenuta. Kif digà inghad, dan il-fatt wahdu ghandu jaghti lok ghas-separazzjoni.

“Illi apparti dan il-fatt li ghadu kif gie konstat[at] minn din il-Qorti, ghandu jirrizulta bl-aktar mod car illi l-partijiet huma

t-tnejn hatja lejn xulxin ta' *theddid, eccessi, ngurji gravi u swat* u dan skond ma jirrizulta mill-provi mhux kontradetti mill-istess partijiet. Lanqas ma gew kontradetti r-rapporti tal-Pulizija li gewipprezentati u c-certifikati medici. Kif digà inghad fix-xhieda, hemm ezempji fejn l-attur jammetti ma' terzi (f'dan il-kaz, C. M., hu il-konvenuta) illi huwa kien qatta' l-flok[k] tal-konvenuta wara li kien iggieled maghha. Incident iehor huwa meta l-istess attur ammetta ma' dan ix-xhud illi huwa ma kienx ihalli lit-tfal jcemplu lil ommhom waqt li hija tkun ghax-xoghol. Din ix-xhieda ma hix kontradetta mill-attur tant li lanqas biss sar xi kontro-ezami lil dan ix-xhud sabiex dawn l-allegazzjonijiet jigu ribattuti jekk kienu inveritjeri. Hekk ukoll dwar il-konvenuta hemm diversi episodju mill-process fejn jirrizulta illi hija kienet tghajjat ma' zewgha u dan quddiem it-tfal. Hekk per ezempju kien hemm episodju meta filwaqt li l-attur kien qieghed jirritorna lura lill-wild minuri d-dar ta' ommhom, din ta' l-ahhar bdiet tiggieled b'ton aggressiv ma' l-istess attur quddiem it-tfal u quddiem is-*Supervisor*. Episodji ohra bhal dawn, jekk mhux aghar, jezistu *mano a mano* li wiehed jaqra l-process bid-dettal kif fil-fatt ghamlet il-Qorti. Illi ghalhekk ghandu jirrizulta ampjament illi dan iz-zwieg tfarrak b'mod irremedjabbli u allura hemm lok li tigi ordnata l-firda personali bejn il-kontendenti.

"(ii) Kura u Kustodja tal-Minuri M. u S.

"Illi dwar il-kura u l-kustodja tal-minuri M. u S., ahwa M. jinghad illi '*l-kura tat-tfal komuni tal-mizzewgin, sew fil-ligi antika (li titkellem fuq l-edukazzjoni, terminu li ontologikament jimporta l-kura u l-amministrazzjoni tas-sustanzi taghhom (ara De Rohan Lib. III, Capo II, paragrafo XXIV), sew fil-ligi vigenti (ara argument mehud mill-art. 68 Kap. 23), kif ukoll fil-gurisprudenza estera (Annali della Giurisprudenza Italiana, Volume VII, P. II, p. 39, Appell Lucca 4 ta' Settembru 1872 in re Buoni utrinque), u f'dik lokali (ara Prim Awla Civili, 8 ta' Dicembru 1858, 'Lawless utrinque', Vol. I pag. 180, colonna seconda (2da.) med.; Appell 26 ta' April 1867 'C. vs. G.', Volume IV, pagina 74 colonna prima in fine; Prim Awla Civili 28 ta' Jannar 1956 in re 'J. C. vs A. mart l-istess J. C.'; u hafna ohrajn), hija regolata mill-rincipju tal-*

aqwa utilità u l-akbar vantagg ghall-interess tal-istess tfal li c-cirkostanzi tal-kaz u l-koefficjenti tal-fatti partikulari tal-mument ikunu jissuggerixxu; illi, in konsegwenza, ir-regola sovrana fuq enuncjata ghandha tipprevali dwar il-kustodja u l-edukazzjoni tat-tfal komuni tal-mizzewgin, sew meta l-konjugi jisseparaw ruhhom gudizzjarjament, sew meta jigu biex jisseparaw konsenswalment; (Ara G. S. vs M. S. pro et noe deciza mill-Prim Awla fil-31 ta' Mejju, 1958).

"Illi fil-kawza fl-ismijiet *S. E. L. vs Il Reverendo G. L.* din il-Qorti kienet qalet fit-8 ta' Dicembru, 1858 illi '*la cura ed educazione dei figli, nel caso che la moglie non continua ad abitare col marito, deve essere commessa ed affidata a colui, fra i coniugi, che si riconoscerà più atto ed idoneo a curarli ed educarli, avuto riguardo alla loro età, ed a tutte le circostanze del caso - sotto quei provvedimenti, che si reputino spedienti pel vantaggio di tali figli*'.

"Illi nghad ukoll fil-kawza fl-ismijiet *J. C. vs A. C. et* deciza minn din il-Qorti fit-28 ta' Jannar, 1956 illi '*apparti l-hsieb ta' ordni morali u dak ta' ordni legali, li ghandhom setgha fil-materja ta' kura u kustodja tat-tfal in generali, il-principju dominanti in subjecta materia, li jiddetermina normalment u generalment il-kwistjonijiet bhala din insorta f'dina l-kawza, huwa dak tal-aktar utilità u dak tal-aqwa vantagg u nteress tal-istess minuri fl-isfond tac-cirkostanzi personali u de facto li jkunu jirrizultaw mill-provi tal-kaz li jrid jigi rizolut*' u '*Fil-kamp li fuqu qeghdin nitkellmu, ghalkemm il-parti umanitarja ghandha certament l-importanza taghha fir-relazzjoni tal-persuni li jkunu taw il-hajja lill-istess minuri, eppure l-istess ma ghandhiex tipprevali fuq l-interess u vantagg dirett tal-istess tfal; bhal ma ghandhiex ikollha fil-hajja ta' kuljum - kif l-esperjenza tghallem - prevalenza l-affezzjoni jew l-attakament lejn persuna, anki jekk dettat min-natura, fuq id-dover impost mir-raguni fl-azzjonijiet tal-bniedem tant bhala membru tal-familja, kemm bhala membru tal-komunità li lilha jkun jappartjeni. Meta l-ghajn tar-raguni, f'xelta tal-azzjoni li bniedem ikun irid ta' bilfors jaghzel li jaghmel, turi dover impellenti versu certa linea ta' kondotta, ghalkemm dik l-ghazla tkun timporta azzjoni drastika fil-kamp umanitarju, eppure dik il-*

hruxija ma tkunx hlief apparentement tali: in kwantokke li bilanci tal-mohh id-dover, li jeleva l-bniedem, u mhux ibaxxieh, ikun ghaleb kwalunkwe konsiderazzjoni ohra li di fronti ghalieh (dover) tkun anqas tajba u anqas dinjituza'.

"Illi *in vista* ta' dak li ghadu kif gie premess ghandu jirrizulta illi huwa fl-interess tat-tfal illi dawn ikollhom certu stabbilità f'hajjithom. Huwa importanti li l-genituri jifhmu illi lit-tfal ma jdahhluhomx u ma jaghmluhomx parti mill-litigju taghhom. It-tfal huma estraneji ghall-kwistjonijiet ta' bejn il-genituri. Ma kenux it-tfal li taw lok ghal din il-firda izda, kif digà inghad u kif irrizulta mill-provi kienu l-istess genituri, kontendenti li ikkawzaw din il-firda. Illi ghalhekk l-genituri ghandhom jirrejalizzaw illi t-tfal ma ghandhom x'jaqsmu xejn ma' din is-sitwazzjoni li gabu b'idejhom stess l-istess kontendenti. Jinghad illi '*the best parent is both parents*'. Il-partijiet ghandhom jirrealizzaw dan il-punt u ghandhom jaghmlu minn kollox sabiex jattwaw dan l-insenjament. F'certu kazijiet, u minhabba l-kostrizzjoni tac-cirkostanzi tal-kaz, parti jkollha l-kura u l-kustodja tal-minuri u l-parti l-ohra jkollha access ghall-minuri. Huwa importanti f'dan l-aspett illi l-partijiet jifhmu illi minn effettivament ikollu l-kura u l-kustodja tal-minuri ma jkunx qieghed '*jerbah*' lit-tfal mill-parti l-ohra. Fejn jidhlu t-tfal ma hemmx rebh u telf. It-tfal huma taz-zewg genituri. It-tfal gew fid-dinja bis-sehem taz-zewg genituri. Kull tifel u tifla f'kawzi ta' separazzjoni, u sakemm ic-cirkostanzi ma jindikawx mod iehor, ghandu jkollu zewg genituri - omm u missier. Huwa importanti illi l-genituri jinvolvu ruhhom fit-trobbija tal-ulied u ma joqghodux jimpikaw ma' xulxin fuq dan l-aspett.

"Illi l-Qorti, fl-interess tal-minuri tordna li l-istess minuri ghandhom jigu fdati fil-kura u kustodja tal-konvenuta bi dritt ta' access favur l-attur. Bhala modalità ta' l-istess access ghandu jsir dak li gie suggerit mill-istess *Social Worker* inkarigata minn din il-Qorti u wkoll kif sottomess mill-istess attur fir-rikors tieghu tat-30 ta' Mejju 2003 però b'dawn il-modifiki b'dan ghalhekk li l-attur ghandu jkollu access ghall-istess minuri fil-granet *rest* u *off* li jkunu f'nofs il-gimgha u l-access ghandu jibda minn meta l-minuri jispiccaw l-iskola sas-sitta u nofs ta' filghaxija (6.30 p.m.).

Meta l-istess ulied ikun[u] fil-vaganzi u ma jkollhomx skola l-istess access jibqa' fil-granet ta *rest* u *off* tal-attur, b'dan li l-access jibda fl-4.00 p.m. sas-6.30 p.m. Meta l-granet tar-*rest* jew *off* jinzertaw fil-*weekend* l-access ghandu jibda mid-disgha ta' filghodu (9.00 a.m.) sal-erbgha ta' wara nofsinhar (4.00 p.m.). Ir-ragel ghandu jigbor u jirritorna lit-tfal mir-residenza tal-mara. Jinghad ukoll illi t-tfal ma ghandhomx ikunu suggetti ghal presenza ta' terzi persuni tas-sess oppost li ma jkunux familjari tal-partijiet, liema obbligu jibqa' jissusisti bejn il-partijiet anke wara li tigi ppronunzjata l-firda taghhom. Sabiex jigi evitat kwalsiasi ekwivoku bejn il-partijiet, il-Qorti qeghda tordna illi fil-Milied tas-sena elfejn u erbgha (2004), il-minuri ghandhom ikunu mal-atttur, mid-disgha ta' filghodu (9.00 a.m.) sa nofsinhar (12.00 p.m.) u nhar l-Ewwel tas-Sena elfejn u hamsa (2005), minn nofsinhar (12.00 p.m.) sas-sebgha ta' fil-ghaxija (7.00 p.m.). Fil-Milied tas-sena elfejn u hamsa (2005), il-minuri ghandhom ikunu mal-attur minn nofs-in-nhar (12.00 p.m.) sas-sebgha ta' filghaxija (7.00 p.m.) u nhar l-Ewwel tas-Sena elfejn u sitta (2006), mid-disgha ta' filghodu (9.00 a.m.) sa nifsinhar (12.00 p.m.). Dan l-arrangament ghandu jibqa' jalterna ruhhu b'dan il-mod kif inghad kull sena. Din l-ordni ghandha tghodd anke jekk il-gurnata tal-Milied u/jew l-Ewwel tas-Sena jahbtu tar-*rest* jew *off* ta' l-attur. Illi l-Qorti tordna wkoll li dan l-arrangament kollu ghandu jkun segwit mill-Agenzija Appogg, u ghal dan l-iskop tordna lill-attur sabiex jinnotifika a spejjez tieghu din id-decizjoni lill-Agenzija Appogg.

"Illi ghal finijiet u effetti kollha tal-ligi, u fl-interess suprem tal-minuri - u dan sakemm ma jkunx hemm ordni ta' Qorti Maltija kompetenti li tvarja din id-decizjoni, d-domicilju u r-residenza tal-minuri M. u S. ghandha tibqa' Malta u kull parti hija projbita milli tiehu l-istess minuri barra minn dawn il-Gzejjer salv b'digriet espress tal-Qorti kompetenti.

"<u>(iii) Manteniment tal-minuri M. u S.</u>

"Illi dwar il-manteniment, din il-Qorti kif ippreseduta fil-kawza fl-ismijiet *G.S. pro et noe vs D.S.* deciza fit-28 ta' Novembru, 2002 qalet illi:-

‘*L-obbligi ta’ manteniment tal-konjugi huma regolati bl-artikolu 3 tal-Kap 16 li jipprovdi li:-*

Il-partijiet fiz-zwieg ghandhom l-obbligu, kull wahda minnhom skond il-mezzi u l-hila taghhom, li jahdmu kemm fid-dar kif ukoll barra mid-dar kif jinhtiegu l-interessi tal-familja, li jmantnu lill-xulxin u jikkontribwixxu ghall-htigijiet tal-familja.’

“Illi skond l-artikolu 3B tal-Kap 16 hemm stipulat illi:-

‘*Iz-zwieg jimponi fuq il-mizzewgin l-obbligu li jiehdu hsieb imantnu, jghallmu u jedukaw lill-ulied li jigu miz-zwieg skond il-hila, xehtiet naturali u aspirazzjonijiet tal-ulied*.’
“Illi skond l-artikolu 7(1) tal-istess Kap 16 jinghad li:-
‘*Il-genituri ghandhom l-obbligu li jiehdu hsieb, imantnu, jghallmu u jedukaw lil uliedhom bil-mod stabbilit fl-atikolu 3B ta’ dan il-Kodici*.’

“Illi ghalhekk abbazi tal-premess, jirrizulta mid-dispozizzjonijiet tal-ligi, li l-genituri ghandhom l-istess obbligi *verso* l-ulied taghhom, u ghalhekk it-tnejn li huma ghandhom jikkontribwixxu ghat-trobbija tal-istess, aktar u aktar meta llum il-mizzewgin huma f’pozizzjoni ta’ ugwaljanza u ghandhom l-istess drittijiet u allura, anke skond l-artikolu 2 tal-Kap 16 ‘*jerfghu r-responsabbiltajiet indaqs matul iz-zwieg taghhom*.’

“Illi certament li l-obbligi mnizzla [recte: mnissla] miz-zwieg, isofru mutament fil-kors ta’ separazzjoni bejn il-partijiet, anke fil-kazijiet bhal dak odjern ta’ *pendente lite*, per [*sic*] l-obbligu taz-zewg genituri lejn l-ulied jibqa’ bazikament l-istess dettat kull wiehed skond il-mezzi tieghu, ikkalkulati skond id-dsipozizzjonijiet tal-artikolu 20 tal-istess Kap, u l-bzonnijiet tal-istess minuri, u fl-interess tal-istess minuri.

“Illi huwa ovvju li kif ghandha tkun tali kontribuzzjoni minn kull wiehed mill-genituri, tvarja minn kaz ghal kaz, u hafna jiddependi fuq il-mezzi rispettivi u l-bzonnijiet tal-istess minuri, però xorta jibqghu veljanti u skjetti l-principji li

jirregolaw l-istess dmirijiet u obbligazzjonijiet tal-genituri *verso* l-istess ulied, specjalment ghall-manteniment tal-istess fit-termini preskritti fl-artikolu 19(1) u (2) u l-artikolu 20 tal-Kap 16, li ghalhekk jinkludu kontribuzzjoni ghall-ikel, ilbies, sahha u ghall-edukazzjoni taghhom u skond il-bilanc bejn il-bzonn u l-mezzi, kkalkulati *ai termini* tas-sub-artikoli tal-istess artikolu 20. Illi dan apparti l-obbligi tal-kontendenti li jmantnu lil xulxin skond id-dettami tal-ligi, u skond il-kalkoli hemm indikati.

"Illi din il-Qorti taqbel ukoll mal-konsiderazzjoni li ghamlet din il-Qorti, kif diversament ippreseduta, fil-kawza fl-ismijiet *M. V. pro et noe vs G. V.* deciza fit-28 ta' Frar, 2003 fejn inghad illi '*l-fatt li l-mara ma tahdimx ma jfissirx li din ma ghandhiex il-potenzjal li tahdem u tiggenera introjtu*'. Inghad ukoll f'din l-istess sentenza illi '*t-tibdil legislattiv filwaqt li rrikonoxxa l-avvanz tal-mara gab mieghu wkoll responsabbiltajiet fuq il-mara mizzewga ferm aktar milli kellha qabel. Dawn ir-responsabbiltajiet huma riflessi wkoll anke fejn jirrigwarda l-manteniment. Li jfisser li hi wkoll trid terfa' bhal zewgha r-responsabbiltà ghal dak li jirrigwarda l-manteniment tal-familja*' (Ara decizjoni fl-ismijiet *D. T. vs C. T.*, Appell, 15 ta' Dicembru 1997).

"Illi din il-Qorti, tghid illi dan hu hekk in principju, però jista' jkun li jkun hemm kazijiet fejn minhabba c-cirkostanzi tal-kaz, il-genitur li jkun afdat bil-kura u l-kustodja tal-minuri ma jkunx jista' jahdem u dan minhabba li jkun irid jippresta l-attenzjoni u l-kura tieghu ghat-trobbija ta' l-imsemmi minuri. Illi ghalhekk jekk tezisti raguni sufficjenti bhal din hawn appena msemmija, jista' jkun illi parti fiz-zwieg ikollha thallas il-manteniment lill-parti l-ohra ghal tul ta' zmien.

"Illi ghar-rigward ta' l-obbligu tal-manteniment, l-Onorabbli Qorti ta' l-Appell fis-sentenza fl-ismijiet *A. L. vs C. L. pro et noe* deciza fis-6 ta' April, 1992 qalet li '*l-obbligu ta' l-attur li jmantni lil uliedu jigi qabel l-obbligu tal-konvenuta*'. Din il-Qorti, kif diversament ippreseduta, dwar dan l-obbligu ta' manteniment lill-minuri qalet illi '*dan l-obbligu ghall-manteniment m'huwiex marbut bl-ebda mod mal-impjieg*

jew mal-introjtu tal-missier izda huwa obbligu assolut' (Ara *M. B. pro et noe vs S. sive S. B.* - Cit. Nru 154/94).

"Illi l-Onorabbli Sekond'Awla tal-Qorti Civili fid-digriet moghti minnha fil-11 ta' Settembru, 2001 numru 1288/01 ordnat lil konvenut sabiex jhallas l-ammont ta' tmenin lira Maltin (Lm80) manteniment ghaz-zewg minuri pagabbli kull xahar bil-quddiem fir-residenza ta' l-intimata.

"Illi mid-dokumenti esebiti jirrizulta illi l-attur kellu ntrojtu ta' hamest elef, sebgha mija u sebgha u tletin lira u hamsa u tmenin centemzu (Lm5,737.85) netti fis-sena 2002 mentri l-konvenuta ippercepiet id-dhul nett ta' erbat elef, tminn mija u wiehed u hamsin lira Maltija u erbgha u tmenin centezmu (Lm4,851.84) fis-sena 2001. B'hekk jigi li l-attur jippercepixxi cirka erbgha mija u tmienja u sebghin lira Maltija (Lm478) netti fix-xahar u l-konvenuta tippercepixxi cirka erbgha mija u erba' liri Maltin u tnejn u tletin centezmu (Lm404.32) fix-xahar.

"Illi ghalhekk *in vista* tal-provi prodotti, tad-dhul rispettiv tal-partijiet, u *in vista* tal-fatt li l-kura u l-kustodja nghatat lill-konvenuta, b'dan li dawn l-istess minuri ser jghixu maghha hlief ghad-dritt ta' access favur l-attur kif premess, u wara li din il-Qorti rat id-digriet moghti mill-Onorabbli Sekond'Awla ta' din il-Qorti fil-11 ta' Settembru, 2001 hija qeghda tikkundanna lill-attur (u dan *in vista* tat-tielet talba tal-konvenuta fil-kontro-talba taghha) sabiex ihallas l-ammont ta' disghin lira Maltin (Lm90) fix-xahar ghall-minuri bhala manteniment ghall-istess, liema ammont ghandu jizdied skond l-indici tal-gholi tal-hajja, kull perjodu ta' tlett snin, tali perjodu jibda mid-data ta' din is-sentenza u liema ammont ghandu jitnaqqas direttament mill-paga tal-attur mill-*employer* tal-istess u jintbaghat direttament lill-konvenuta fir-residenza taghha bix-xahar bil-quddiem ukoll b'effett mid-data ta' din is-sentenza u tordna lill-konvenuta sabiex a spejjez taghha tinnotifika kopja legali ta' din is-sentenza lill-*employer* tal-attur sabiex l-istess jaderixxi ruhhu mal-premess.

"<u>(iv) Manteniment tal-Konvenuta</u>

"Illi *stante* li din il-Qorti hija tal-opinjoni li z-zewg kontendenti ghandhom x'jahtu t-tnejn ghas-separazzjoni, il-Qorti (u dan skond ma talbet il-konvenuta fit-tielet talba fil-kontro-talba taghha) b'applikazzjoni tal-artikolu 48(1)(d) fil-konfront taz-zewg partijiet tiddikjara li z-zewg partijiet iddekadew mid-dritt li jesigu il-hlas ta' manteniment minghand il-parti l-ohra.

"(v) Xoljiment tal-Kommunjoni ta' l-Akkwisti

"Illi qabel ma tiddikjara xolta l-komunjoni ta' l-akkwisti l-Qorti jehtigilha taghmel esercizju sabiex tara x'hemm bhala attiv u bhala passiv f'din l-istess komunjoni. Illi din il-Qorti qeghda tiddikjara ghall-finijiet u effetti kollha tal-ligi illi l-komunjoni tal-akkwisti ezistenti bejn il-kontendenti ghandha tigi xolta b'effett immedjat mid-data ta' din is-sentenza.

"Illi dwar il-kontijiet bankarji mizmuma mal-Bank of Valletta plc, dawn ghandhom jinqasmu bis-segwenti mod u cjoè dawk li jinsabu intestati fuq isem il-mara ghan-nom tal-ulied minuri u cjoè l-kont bin-numru 16301076028 (f'isem M.M. A/C M.) u l-kont bin-numru 16301076031 (f'isem M.M. A/C S.) ghandhom jibqghu hekk mizmumin b'tali mod il[l]I dawn il-flejjes ma jistghux jingibdu jekk mhux fl-interess tal-minuri u dan f'kaz ta' bzonn biss u wara d-debita awtorizzazzjoni mill-Qorti kompetenti.

"Illi l-erba' kontijiet mizmuma mal-Bank of Valletta plc fergha tan-Naxxar u cjoè l-kontijiet bin-numri 16304997010, 16304997049, 16304997036 u 16304997023 ghandhom jigu assenjati lill-attur.

"Illi l-vettura tat-tip Skoda Felicia Combi Reg. No. ... ... ghandha tigi assenjata lill-attur (gjà fil-pussess tieghu) filwaqt li l-vettura tat-tip Skoda 120L Reg. No. ... ... ghandha tigi assenjata lill-konvenuta (gjà fil-pussess taghha). Il-polza ta' l-assikurazzjoni fuq il-hajja numru 30730 mizmuma mal-Middle Sea Valletta Life skond il-konvenuta giet xolta u giet maqsuma bejn il-partijiet u ghalhekk ma hemm xejn izjed dwar l-istess x'jigi maqsum.

“Illi fir-rigward tad-dar matrimonjali, din ghandha tigi assenjata fl-intier taghha lill konvenuta b’dan illi l-istess konvenuta ghandha tibqa’ thallas id-debitu u s-self kollu li hemm pendenti mal-Bank of Valletta plc, gravanti l-istess fond. L-ebda ammont ma huwa dovut mill-konvenuta lill-attur fuq l-istess dar u dan ghas-segwenti ragunijiet:-

“(a) Illi fl-ewwel lok jidher u jirrizulta li l-attur ha l-flus li kien[u] gewwa d-dar matrimonjali u cjoè l-ammont ta’ elfejn u wiehed u disghin lira Maltija (Lm2,091) (Dok. MM8 a fol. 509 tal-process) meta huwa gie ordnat sabiex jivvaka mill-fond matrimonjali *pendente lite*;

“(b) Illi fit-tieni lok jirrizulta li l-konvenuta ghandha kreditu kontra l-komunjoni ta’ l-akkwisti fl-ammont ta’ disgha u ghoxrin elf lira Maltija (Lm29,000) u dan *stante* li meta hija bieghet id-dar parafernali taghha, hija investiet ir-rikavat mill-istess bejgh kollu fid-dar matrimonjali tal-kontendenti, u ghalhekk s-sehem tal-attur mill-istess fond qed jigi trasferit lill-konvenuta in sodisfazzjon u *per saldo* ghal tali kreditu tal-konvenuta kontra l-komunjoni tal-akkwisti.

“(c) Illi flimkien mal-assenjazzjoni tad-dar matrimonjali, lill-konvenuta qed jigi assenjat lill-istess konvenuta s-self kollu gravanti l-istess imsemmija dar matrimonjali liema self huwa indikat fil-*Loan Account Statement* esebit a fol. 503 mas-socjetà Bank of Valletta plc Numru tal-Kont 36304997016.

“Illi finalment ghar-rigward ta’ l-affarijiet li jinstabu fid-dar matrimonjali, din il-Qorti hija tal-opinjoni li tordna l-assenjazzjoni tal-istess wkoll *arbitrio boni viri* b’dan li l-istess mobbli ghandhom jigu assenjati lill-konvenuta, (b’dan li kull dejn fuq l-istess mobbli inkluzi d-dejn ezistenti fuq l-*air conditioners* ghandhom jibqghu a karigu tal-konvenuta), bl-eccezzjoni ta’ kwantità ta’ oggetti li digà ha l-attur *pendente lite* u li gew indikati fin-nota tal-konvenuta, u li baqghu fil-pussess tal-attur, li ghandhom jigu assenjati lill-istess attur, anke ghaliex l-istess attur ghazel li jibqa’ jzomm l-istess oggetti minkejja d-digrieti ta’ din il-Qorti sabiex jirritorna l-istess.

"Illi z-zewg partijiet ghamlu talba separata sabiex din il-Qorti '*tinnomina Nutar Pubbliku sabiex jircievi l-att opportun tal-qasma u assenjazzjoni u Kuratur sabiex jirraprezenta l-kontumacja tal-konvenuta f'kaz ta' bzonn*' (il-hames talba ta' l-attur) u '*tinnomina Nutar Pubbliku sabiex jircievi l-att ta' divizjoni relattiv u kuraturi sabiex jirraprezentaw lill-eventwali kontumaci fuq l-istess att*' (is-sitt talba fil-kontro-talba tal-konvenuta). Illi dawn iz-zewg talbiet qed jigu milqugha' anke abbazi tal-assenjazzjoni tal-fond li kien matrimonjali lill-attrici u ghal dan l-iskop tinnomina lin-Nutar M.B. u lill-Avukat Dottor V.G. bhala kuratur deputat ghall-eventwali kontumaci, dan apparti li l-artikolu 62A tal-Kodici Civili jghid illi '*Is-separazzjoni personali ma ghandha ebda effett kontra t-terzi hlief minn dakinhar li s-sentenza jew il-kuntratt, skond il-kaz, jigu mnizzla fir-Registru Pubbliku*'. Dan ifisser li anke t-tmien talba kontenuta fil-kontro-talba tal-konvenuta ghandha tigi milqugha ghalkemm il-ligi stess tipprovdi ghall-istess."

Rat ir-rikors ta' l-appell ta' l-attur illi bih, ghar-ragunijiet hemm esposti, talab illi:
"… din l-Onorabbli Qorti joghgobha, tikkonferma s-sentenza fir-rigward ta' sezzjoni IV bis-sub artikolu 'Manteniment tal-konvenuta', fejn il-Qorti tikkonferma li z-zewg partijiet iddekadew mid-dritt li jesigu l-hlas ta' manteniment minghand il-parti l-ohra, kif ukoll il-parti tal-konkluzjoni tas-sentenza fejn jirrigwardaw il-punti 1 (Pagna 52 tas-sentenza), punt numru 1 (pagna 54 tas-sentenza), punti (i) (ii) (iii) tal-pagna 55 tas-sentenza.

"Fil-waqt li ghal kull buon fini tammetti l-atti tac-citazzjoni odjerna, deciza fis-27 ta' Jannar 2004 (cit 1544.2001 RCP) [*sic*], u b'hekk jitlob ir-revoka tal-bqija tas-sentenza peress li l-appellant hassu aggravat mill-imsemmija sentenza, tirrevoka thassar u tannulla s-sentenza appellata u minflok tilqa' t-talbiet tal-attur appellanti bl-ispejjes taz-zewg istanzi kontra l-konvenuta appellata."

Rat ir-risposta tal-konvenuta illi permezz taghha, ghar-ragunijiet hemm esposti, talbet illi l-appell intavolat mill-

attur jigi michud u illi s-sentenza appellata tigi konfermata, bl-ispejjez taz-zewg istanzi kontra l-attur appellant;

Ezaminat l-atti kollha tal-kawza;

Trattat l-appell;

Ikkunsidrat:

Illi l-attur ressaq zewg aggravji kontra s-sentenza appellata. Dawn l-aggravji jirrigwardaw:
(1) Il-kura u l-kustodja taz-zewg ulied minuri tal-kontendenti;
(2) Id-divizjoni u l-assenjazzjoni ta' l-assi tal-komunjoni ta' l-akkwisti tal-kontendenti;

Ikkunsidrat:

Illi, kwantu ghall-ewwel (1) aggravju, fir-rikors ta' appell l-appellant ghamel is-segwenti talba:
"Illi l-appellant qed jirrikorri lejn din l-Onorabbli Qorti sabiex tirrevoka jew kif ikun l-ahjar mod sabiex din is-sentenza tigi mbiddla dwar il-kura u l-kustodja tat-tfal, u ghalhekk il-kura u l-kustodja jew (a) tigi f'data (*sic*) f'idejn l-appellant, Jew (b) jew ikun hemm kustodja kongunta Jew (c) jitwalu il-hinijiet minn dawk stabbiliti …";

Illi minn qari ta' dik il-parti tar-rikors ta' appell illi fiha hemm elenkati r-ragunijiet ghaliex ghandha tigi riformata s-sentenza appellata, kwantu din ipprovdiet dwar il-kura u l-kustodja ta' l-ulied minuri tal-kontendenti u dwar l-access ta' l-appellant ghall-istess minuri, jirrizulta illi, fir-realtà, l-appellant qed jissottometti illi l-ewwel Qorti waslet ghall-konkluzjonijiet taghha fir-rigward ghaliex ghamlet apprezzament zbaljat tal-provi prodotti;

Dina l-Qorti, wara illi ezaminat il-provi prodotti, hija tal-fehma illi l-provvedimenti mehuda mill-ewwel Qorti fis-sentenza appellata dwar il-kura u l-kustodja ta' l-ulied minuri tal-kontendenti u dwar il-modalitajiet ta' l-access illi ghandu jkollu l-attur appellant ghall-istess ulied huma motivati - kif ghandu jkun - mill-interess suprem tal-minuri.

Konsegwentement, dina l-Qorti hija tal-fehma ukoll illi ma ghandhiex tiddisturba d-diskrezjoni illi ezercitat l-ewwel Qorti fl-ghoti ta' l-istess provvedimenti. Huwa sufficjenti illi jinghad, f'dan ir-rigward, illi minn qari tas-sentenza appellata jidher illi l-ewwel Qorti qieset akkuratament dak kollu necessarju sabiex jinghata provvediment gust dwar il-materja, senjatament il-karattru u l-imgieba tal-kontendenti kif jemergu mill-provi prodotti, il-htigijet ta' l-ulied minuri u r-rapporti tas-*social worker* minnha nominata (fol. 182 sa 189, fol. 517 sa 520);

Ghaldaqstant ma jirrizultax illi hemm lok ghal riforma tas-sentenza appellata kwantu din ipprovdiet dwar il-kura u l-kustodja ta' l-ulied minuri tal-kontendenti u dwar l-access ghall-istess ulied mill-appellant;

Ikkunsidrat:

Illi l-aggravju ta' l-appellant ghar-rigward tad-divizjoni u ta' l-assenjazzjoni ta' l-assi tal-komunjoni ta' l-akkwisti huwa enkapsulat fis-segwenti sentenza f'pagina disgha (9) tar-rikors ta' appell:
"… l-appellant hass ruhhu aggravat, peress li huwa issa m'ghandu assolutament xejn mill-komunjoni tal-akkwisti";

L-asserzjoni ta' l-appellant illi mill-assi tal-komunjoni ta' l-akkwista "huwa issa m'ghandu assolutament xejn" hija assurda; dana mhux biss ghaliex l-istess appellant, fil-bidu tal-parti tar-rikors ta' appell intitolata "Xoljiment tal-Kommunjoni tal-Akkwisti", jammetti illi fis-sentenza appellata gew assenjati lilu il-karozza Skoda Felicia Combi u l-flus f'xi kontijiet bankarji - *sia pure* dawn il-flus huma f'ammont, tista' tghid, negligibbli - izda wkoll ghaliex mis-sentenza appellata jirrizulta illi meta l-ewwel Qorti giet sabiex taghmel l-assenjazzjoni ta' l-assi tal-komunjoni hija hadet in konsiderazzjoni is-segwenti fatturi:
(i) illi jirrizulta illi *pendente lite* "… l-attur ha l-flus li kien[u] gewwa d-dar matrimonjali u cjoè l-ammont ta' elfejn u wiehed u disghin lira Maltija (Lm2,091) …" (pagina 62 tas-sentenza);

(ii) il-"kwantità ta' oggetti [illi kienu fid-dar matrimonjali] li digà ha l-attur *pendente lite* u li gew indikati fin-nota tal-konvenuta, u li baqghu fil-pussess tal-attur, li ghandhom jigu assenjati lill-istess attur, anke ghaliex l-istess attur ghazel li jibqa' jzomm l-istess oggetti minkejja d-digrieti ta' din il-Qorti sabiex jirritorna l-istess" (pagina 63 tas-sentenza) (sottolinear ta' dina l-Qorti);

Fil-fehma ta' dina l-Qorti, lill-attur appellant ma gewx assenjati izjed assi formanti parti mill-komunjoni ta' l-akkwisti ghaliex id-dar matrimonjali giet gustament assenjata lill-konvenuta. Dina l-Qorti trid taghmilha cara illi hija taqbel ma' din l-ahhar imsemmija assenjazzjoni u, f'dan ir-rigward, tiddikjara illi hija tikkondividi r-ragunijiet illi tat l-ewwel Qorti sabiex tiggustifika tali assenjazzjoni (pagini 62 u 63 tas-sentenza);

Apparti dak illi inghad sa issa dwar l-assenjazzjoni tad-dar matrimonjali lill-konvenuta, tajjeb illi jigi rilevat illi l-ogezzjoni principali ta' l-appellant ghal din l-assenjazzjoni hija legalment bla bazi. L-appellant jippretendi illi, kwantu ghall-bejgh tad-dar parafernali tal-konvenuta bil-prezz ta' disgha u ghoxrin elf lira (Lm29000) permezz ta' kuntratt ta' l-erbgha (4) ta' Settembru, 1999 - jigifieri waqt iz-zwieg tal-kontendenti - fl-atti tan-Nutar Dottor G. S. M. (Dok. MM3, fol. 199 sa 203), fi kliem ir-rikors ta' appell (pagina 9 tar-rikors):
"L-ewwel Onorabbli Qorti ma qiesitx illi l-kreditu attwali fil-komunjoni tal-akkwisti tal-konvenuta kien semplicement ta' hamest t'elef lira Maltin (Lm5000). Dan ifisser li l-konvenuta kellha biss aktar mill-attur appellanti is-somma ta' elfejn u hames mitt lira Maltin (Lm2500). Il-konvenuta kienet xtrat dar parafernali ghal dan il-prezz,;

La darba l-fond kien parafernali tal-konvenuta, il-dhul kollu realizzat bil-bejgh tieghu hawn fuq imsemmi jikkostitwixxi kreditu kontra l-komunjoni ta' l-akkwisti;

Huwa xieraq illi tigi trattata brevement s-segwenti sottomissjoni ta' l-appellant (pagina 10, paragrafu 8) tar-rikors ta' appell:

"L-appellant josserva illi d-dar [matrimonjali] illum, minhabba li huwa b'hiltu ghamel hafna tiswijiet fiha, bhal per ezempju dawl u ilma, madum, kmamar tal-banju godda, etc, u b'hekk u l-appellant kien nefaq hafna flus fuqha, din illum tista' tinbiegh 'l fuq minn sittin elf lira Maltin. Ghalhekk, il-komunjoni tal-akkwist[i] b'din il-propjetà kibret";

Dina s-sottomissjoni ftit illi xejn hija valida ghaliex:

(i) mill-atti processwali ma jirrizultawx illi saru it-"tiswijiet" illi jsemmi l-appellant. Jirrizulta biss illi fl-*affidavit* tieghu (Dok. JM), esebit permezz ta' nota pprezentata fl-ewwel (1) ta' Frar, 2002, l-appellant qal semplicement: "ghamilna hafna spejjez fiha [fid-dar matrimonjali]" (fol. 36), minghajr ma specifika ghal xiex intefqu partikolarment dawn l-ispejjez. Huwa interessanti illi jigi notat illi, filwaqt illi fl-*affidavit* l-appellant jghid "ghamilna", fil-parti appena citata tar-rikors ta' appell huwa jghid ghalih innifsu "b'hiltu ghamel";

(ii) fin-nuqqas ta' prova rizultanti mill-atti processwali illi meta giet pronunzjata s-sentenza appellata l-fond matrimonjali kellu valur superjuri ghal dak illi bih inxtara, huwa inutili illi f'dan l-istadju wiehed jispekula dwar x'valur jista' ghandu l-istess fond illum;

Ghar-ragunijiet kollha hawn moghtija, it-tieni (2) aggravju ta' l-appellant mhux fondat;

Ghal dawn il-motivi:

Tiddisponi mill-appell billi tichdu u billi tokkonferma s-sentenza appellata;

Tordna illi l-ispejjez ta' din l-istanza jigu sopportati kollha mill-attur appellant.

< Sentenza Finali >

---------------------------------TMIEM---------------------------------